

REPUBLIKA HRVATSKA
AGENCIJA ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG NATJECANJA

034-08/22-04/017
580-16/119-2022-004

CROATIAN COMPETITION AGENCY

KLASA: 034-08/22-04/017
URBROJ: 580-16/119-2022-004
Zagreb, 28. veljače 2022.

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA
Sektor za trgovinu i financijske institucije

10000 Zagreb
Rooseveltov trg 2

PREDMET: Hrvatska gospodarska komora

- zamolba za dodatnim tumačenjem odredbi Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom
- obavijest Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja; dostavlja se

VEZA: Vaš broj: KLASA: 330-01/22-04/1, URBROJ: 311-49-01-04, od 9. veljače 2022.

Poštovani,

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, OIB: 54882480048 (dalje u tekstu: AZTN) je dopisa Hrvatske gospodarske komore, Sektora za trgovinu i financijske institucije (dalje u tekstu: HGK) KLASA: 330-01/22-04/1, URBROJ: 311-49-01-04, od 9. veljače 2022., dostavljenog i Ministarstvu poljoprivrede, a koji se odnosi na upite u vezi s primjenom Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21.; dalje u tekstu: ZNTP ili Zakon).

S obzirom na potrebu za usklađenim djelovanjem AZTN-a, kao tijela zaduženog za provedbu ZNTP-a i Ministarstva poljoprivrede, kao stručnog nositelja izrade toga Zakona, a u skladu s uobičajenom praksom, pitanja iz dopisa HGK s prijedlogom odgovora AZTN-a, upućen na znanje te eventualnu dopunu tome ministarstvu 10. veljače 2022.

Nakon što je AZTN 28. veljače 2022. zaprimio dopis Ministarstva poljoprivrede KLASA: 023-01/21-01/11, URBROJ: 525-07/0187-22-92 od 21. veljače 2022. u kojem se to ministarstvo, između ostalih, očituje i o pitanjima iz HGK, u nastavku, iznosimo sljedeće usuglašene odgovore.

1. pitanje:

Pitanje vezano uz rok trajanja tzv. pokvarljivih proizvoda koji imaju rok trajanja 30 dana.

Konkretno, pitanje glasi: spadaju li proizvodi s rokom trajanja do 30 dana u rok plaćanja od 30 ili 60 dana?

Pitanje je vezano za dobavljače koji tvrde da je primjerice svježe meso koje je deklarirano s rokom trajanja 30 dana zdravstveno ispravno, tj. može se konzumirati još jedan dan, tj. i 31. dan pa bi slijedom toga spadalo u rok plaćanja do 60 dana.

Osim toga, pojavljuju se kategorije proizvoda, npr. suhomesnati proizvodi koji imaju rok plaćanja 60 dana, ali unutar te kategorije se „pojavljuju“ kobasice deklarirane s rokom trajanja 20 dana.

Spadaju li te kobasice obzirom na rok trajanja i činjenicu pokvarljivosti u smislu čl. 2. st. 1. toč. 4. ZNTP-a u kategoriju roka plaćanja do 30 ili do 60 dana?

Odgovor:

Odredbom članka 2. stavka 1. točke 4. ZNTP-a određeno je da u pokvarljive poljoprivredne i prehrambene proizvode spadaju svježe voće, svježe povrće, jaja, svježe meso, svježa riba, sirovo mlijeko, svježe mlijeko, svježi sirevi, fermentirani mliječni proizvodi, kruh i svježi pekarski proizvodi, svježi kolači te ostali poljoprivredni i prehrambeni proizvodi koji zbog svoje prirode ili u fazi prerade u kojoj se nalaze postaju neprikladni za prodaju u roku od 30 dana nakon berbe, proizvodnje ili prerade (dalje u tekstu: pokvarljivi proizvodi). Stavkom 2. istoga članka određeno je da, između ostalih, popis pokvarljivih proizvoda pravilnikom propisuje ministar.

Pravilnikom o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pokvarljivim te proizvodno i tržišno osjetljivim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima („Narodne novine“, 93/21., 130/21. i 24/22.; dalje u tekstu Pravilnik), utvrđen je, između ostalih kategorija poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i popis pokvarljivih proizvoda, pri tome, iz te kategorije se izuzimaju oni proizvodi koji su prema tarifnoj KN oznaci razvrstani u popis pokvarljivih proizvoda (PPPP), ali je zbog prirode ili faze prerade tih proizvoda, njihov proizvođač utvrdio rok dulji od 30 dana od dana berbe, proizvodnje ili prerade u kojem oni postaju neprikladni za prodaju.

Stoga, poljoprivredni i prehrambeni proizvodi koji se nalaze prema Prilogu 1. Pravilnika na popisu pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (atribut PPPP), a njihov proizvođač nije utvrdio rok dulji od 30 dana od dana berbe, proizvodnje ili prerade u kojem oni postaju neprikladni za prodaju, podliježu obvezi ugovaranja i plaćanja za isporučene pokvarljive proizvode u roku od 30 dana, računajući taj rok u skladu s odredbama članka 5. stavka 3., 5., 6. i 8. ZNTP-a. Pritom, ne treba zaboraviti da je odredbom članka 11. stavka 1. točki 2. ZNTP-a, zabranjen i otkaz narudžbi takvih proizvoda u roku kraćem od 30 dana.

2. pitanje

Na koji način utvrditi jesu li npr. škole čiji su osnivači gradovi i županije po kriteriju prihoda obveznici ZNTP-a ili nisu i smatraju li se djeca koja konzumiraju obroke u školskoj kuhinji za čije potrebe je škola kupila polj. i preh. proizvode, krajnjim potrošačima koji plaćaju prehranu u školskoj kuhinji ili je krajnji potrošač ipak škola?

Isto se odnosi primjerice i na HEP, ŽUC, HAK, bolnice i sl. kupce koji tvrde da su krajnji potrošač jer kupuju proizvode isključivo za potrebe svojih radnika i ne prodaju ih dalje, ali postoje saznanja da isti ti kupci imaju npr. svoje „kantine“ u kojima se ti proizvodi prodaju dalje?

Kako kao dobavljač postupiti u navedenim situacijama, pogotovo kada kupac ne želi sklopiti tzv. „ZNTP ugovor“ jer tvrdi da nije obveznik primjene ZNTP-a?

Odgovor:

Zbog obveze usklađivanja domaćeg zakonodavstva s odredbama Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25. 4. 2019.; dalje u tekstu: Direktiva), krug osoba na koje se ZNTP primjenjuje

proširen je i na javne pružatelje usluga, kao što su škole i bolnice, ako ispunjavaju uvjet postojanja značajne pregovaračke snage.

Postojanje značajne pregovaračke snage javnih tijela kao kupaca, primjerice škola ili bolnica, utvrđuje se prema istom modelu kao i za sve ostale kupce poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Dakle, smatrat će se da značajnu pregovaračku snagu ima kupac poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, čiji ukupan godišnji prihod, zajedno s ukupnim godišnjim prihodom odnosno primitcima s njim povezanih društava prelazi iznos od 15 milijuna kuna, pri čemu se tako dobiveni zbroj umanjuje za iznos prihoda odnosno primitaka ostvarenih prodajom robe odnosno pružanjem usluga između tog kupca i s njim povezanih društava, a iznos ukupnog godišnjeg prihoda računa se bez poreza na dodanu vrijednost i ostalih neizravnih poreza (članak 3. ZNTP-a).

U odnosu na dio upita o tome treba li škole, HEP, ŽUC, HAK, bolnice i sl. kupce smatrati krajnjim potrošačima jer kupuju poljoprivredne i prehrambene proizvode isključivo za potrebe svojih učenika odnosno radnika ili korisnika/pacijenata (kantine), valja ukazati kako se ZNTP primjenjuje na poslovni odnos kupca i dobavljača ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti:

- predmet ugovora je kupoprodaja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda
- kupac ima značajnu pregovaračku snagu, odnosno ostvaruje samostalno i/ili zajedno s povezanim društvima ukupni godišnji prihod veći od 15 milijuna kuna, prema posljednjem predanom godišnjem financijskom izvješću, pri čemu se zbroj ukupnih prihoda kupca i s njim povezanih društava umanjuje za iznos prihoda odnosno primitaka ostvarenih prodajom robe odnosno pružanjem usluga između tog kupca i s njim povezanih društava, (članak 3. ZNTP-a)
- kupac se ne nalazi u ulozi krajnjeg potrošača (članak 1. stavak 5. ZNTP-a).

Iako u članku 2. ZNTP-a nije dana izravna definicija pojma „krajnji potrošač“, iz ostalih odredbi toga Zakona proizlazi da je riječ o osobi koja kupuje poljoprivredni ili prehrambeni proizvod od trgovca u maloprodaji.

Okako shvaćanje konzistentno je i s definicijom potrošača iz članka 5. točke 15. Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“, br. 41/14., 110/15., 14/19., dalje u tekstu: ZZZP), u kojoj je „potrošač“ definiran kao svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ali i članku 9. stavku 1. Zakona o trgovini („Narodne novine“, br. 87/08., 96/08., 116/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20., dalje u tekstu: ZT), prema kojoj je „trgovina na malo“ definirana kao kupnja robe radi daljnje prodaje potrošačima za osobnu uporabu ili uporabu u kućanstvu, kao i profesionalnim korisnicima ako za tu prodaju nije potrebno ispunjavanje dodatnih minimalnih tehničkih i drugih uvjeta propisanih posebnim propisima.

Iz opisanog upita ne proizlazi da bi se on odnosio na kupnju poljoprivrednih i prehrambene proizvoda u maloprodaji, zbog čega se navedene kupce ni ne može smatrati krajnjim potrošačem u smislu ZNTP-a.

U tom smislu, ako kupci, uključujući i kupce kao javne naručitelje, kupuju poljoprivredne i prehrambene proizvode i ispunjavaju kriterije koji ih čine kupcima sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi članka 3. ZNTP-a, na njih će se primjenjivati odredbe ZNTP-a.

Drugim riječima, i škole i bolnice, koje samostalno i/ili s povezanim društvima (kako je ranije navedeno) ostvaruju ukupan godišnji prihod iznad 15 milijuna kuna i kupuju poljoprivredne i prehrambene proizvode, imaju obvezu sklopiti ugovor u pisanom obliku sa svojim dobavljačima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, koji mora sadržavati barem odredbe o: 1) cijeni poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i/ili načinu njezinog određivanja odnosno izračuna, 2) kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se

isporučuje kupcu, 3) uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, 4) uvjetima i rokovima njihove isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora, kao i 5) mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda odredivog i/ili određenog adresom mjesta isporuke te 6) trajanju ugovora (članak 5. stavak 1. ZNTP-a).

Pritom, ukazuje se kako ZNTP predviđa izuzetak od zabrane plaćanja izvan rokova predviđenih odredbama članka 5. stavaka 3., 4., 5., i 8. ZNTP-a u slučaju ugovaranja redovite isporuke proizvoda i to isključivo u odnosu na plaćanja:

- kupca dobavljaču ako su takva plaćanja izvršena u okviru programa u školama na temelju članka 23. Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347/671, 20.12.2013.) te
- javnih subjekata koji pružaju zdravstvenu skrb u smislu zakona kojim se uređuju rokovi ispunjenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama i pravne posljedice zakašnjenja s ispunjenjem novčanih obveza.

U odnosu na zadnji dio upita, o situaciji u kojoj kupac ne želi sklopiti ugovor, valja ponoviti da ako bi kupac poljoprivrednih i proizvoda, koji ispunjava uvjete iz članka 3. ZNTP-a, a ne smatra se krajnjim potrošačem, propustio i/ili odbio sklopiti ugovor u smislu odredbi ZNTP-a, jer smatra da se na njega taj Zakon ne primjenjuje, i/ili ako ugovor ne bi sadržavao jasne i razumljive odredbe bitne za konkretan poslovni odnos, a osobito ako ne bi sadržavao odredbe iz članka 5. stavaka 1. ZNTP-a, počinio bi tešku povredu ZNTP-a, za koju bi se mogla izreći novčana kazna (članak 24. stavak 2. točka 1. ZNTP-a).

Zaključno, valja istaknuti da je odgovor iz ovoga dokumenta načelne naravi, a svrha mu je isključivo pojašnjavanje pojedinih odredbi radi lakšeg snalaženja adresata u prilagodbi i primjeni Zakona. Drugim riječima, prezentirani odgovor na pitanja adresata ne obvezuje AZTN ni u jednom konkretnom upravnom postupku, budući da AZTN donosi odluke u smislu Zakona na temelju utvrđenih svih relevantnih činjenica i okolnosti u postupku, vezanih kako uz sam način sklapanja ugovora, tako i uz cjelokupan sadržaj i provedbu ugovora.

S poštovanjem,

Voditeljica Odjela za pravna pitanja
uvrđivanje nepoštenih trgovačkih praksi

Sandra Mikinac, dipl. iur.

O tome obavijest:

1. Ministarstvu poljoprivrede
3. Hrvatskoj udruzi poslodavaca

Dostaviti:

1. Hrvatskoj gospodarskoj komori na adresu: trgovina@hgk.hr
2. Ministarstvu poljoprivrede, na adrese: miljenko.rakic@mps.hr, juraj.orenda@mps.hr, nives.z-poje@mps.hr i melita.banek@mps.hr
3. Hrvatskoj udruzi poslodavaca na adresu: glavni.direktor@hup.hr
4. Pismohrana, ovdje